

Správa o výsledku kontroly 2024

Miestne akčné skupiny

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Pôdohospodársku platobnú agentúru a 16 miestnych akčných skupín (MAS)

NKÚ SR kontroloval: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ako gestora miestneho rozvoja vedeného komunitou a riadiaci orgán pre Program rozvoja vidieka SR v rámci programového obdobia 2014 až 2022; Pôdohospodársku platobnú agentúru, ktorá vykonávala funkciu sprostredkovateľského orgánu pre Program rozvoja vidieka SR; Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, ktoré bolo riadiacim orgánom pre Integrovaný regionálny operačný program od 1. 10. 2020. NKÚ SR kontroloval aj 16 vybraných miestnych akčných skupín. Kontrolou sme preverili objem finančných prostriedkov vo výške 171 129 635 eur.

Ako sme postupovali

NKÚ SR použil pri výkone kontroly kontrolórske postupy a techniky vychádzajúce z medzinárodných kontrolórskych štandardov, najmä preskúvanie dokladov a dokumentov, analytické metódy, rozhovory so zainteresovanými osobami, dotazník a benchmark s Českou republikou. Kontrolu vykonal tím skúsených kontrolórov NKÚ SR a kontrolovaným obdobím boli roky 2017 až 2023 a súvisiace obdobia.

Prečo sme kontrolovali

Miestne akčné skupiny vznikli na podporu rozvoja vidieckych regiónov, a to prostredníctvom projektov reagujúcich na miestne potreby, ktoré boli financované aj z európskych prostriedkov. Financované boli také projekty ako opravy verejných budov, chodníkov, či projekty na podporu miestnych podnikateľov, a to do výšky 100 tis. eur. NKÚ SR kontroloval, ako boli tieto finančné prostriedky využívané a čo predstavovalo bariéru v ich čerpaní.

Čo sme zistili

Najzávažnejšie zistenia identifikované kontrolou NKÚ SR v kontrolovaných subjektoch.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ako Gestor zodpovedný za koordináciu prípravy a implementácie miestneho rozvoja vedeného komunitou v SR

- riadne neplánovalo, efektívne neriadilo, nekomunikovalo so zainteresovanými stranami dostatočne a nevykonalo žiadnu kontrolu delegovaných právomocí v Pôdohospodárskej platobnej agentúre v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou, a to aj napriek neskorej implementácii a nízkemu čerpaniu.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR ako riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program

- neevidovalo údaje o výške žiadaného, schváleného a zmluvného príspevku v rámci jednotlivých výziev miestnych akčných skupín v informačnom monitorovacom systéme, čím došlo k porušeniu nariadenia EÚ č. 1303/2013. Nevykonávalo transparentný výber odborných hodnotiteľov, nesprávne stanovilo merateľný ukazovateľ v rámci výzvy na prevádzkové náklady, nedodržiavalo lehoty stanovené vo výzvach a v riadiacej dokumentácii, kedy napr. proces od predloženia žiadosti o nenávratný finančný príspevok po uzavretie zmluvy trval aj 475 pracovných dní.

Pôdohospodárska platobná agentúra ako sprostredkovateľský orgán pre Program rozvoja vidieka SR

- nedodržiavala lehoty stanovené v riadiacej dokumentácii, neprimerane predžbovala začatie kontroly verejného obstarávania, kedy dokumenty na kontrolu verejného obstarávania na projekty v priemere za 33 tis. eur čakali v Pôdohospodárskej platobnej agentúre aj tri roky. Merateľné ukazovatele v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou, boli stanovené len formálne a neodzrkadľovali prínos pre región.

V rámci kontroly v miestnych akčných skupinách boli zistené opakujúce sa nedostatky nízkej závažnosti, ktoré sa týkali nevykonávania záverečných hodnotení Stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou a sebahodnotení, neaktualizovania harmonogramov výziev a nedodržiavania stanovených lehôt. Za nesplnenie cieľových hodnôt merateľných ukazovateľov v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu hrozila viacerým miestnym akčným skupinám finančná sankcia. Rovnako si riadiaci orgán môže uplatniť sankciu za prekročenie povoleného limitu 20 % na prevádzkové náklady z celkovej implementácie za oba programy.

Čo odporúčame

NKÚ SR odporúča Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie a Výboru NR SR pre hospodárske záležitosti, aby vzhľadom na nízke čerpanie finančných prostriedkov Programu rozvoja vidieka SR v programovom období 2014 až 2022, v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou, zaviazal Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR:

- zabezpečiť efektívne a merateľné manažovanie systému riadenia stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontroly bolo posúdiť, či systém riadenia stratégií miestneho rozvoja bol nastavený tak, že dokázal plniť stanovené úlohy a zároveň vytváral predpoklady na plnenie cieľov v preverovanej oblasti.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom o NKÚ SR a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií. Kontrolovaným obdobím boli roky 2017 až 2023 a súvisiace obdobia.

Výsledky kontrolnej akcie

Miestny rozvoj vedený komunitou je nástroj na zapájanie miestnych aktérov do rozhodovania o sociálnom, environmentálnom a ekonomickom rozvoji svojho územia. Je založený na princípe zdola-nahor a na znakoch metódy LEADER, ktoré umožňujú presadiť vlastné riešenia problémov vidieckych oblastí, ktoré v plnej miere využívajú miestny rozvojový potenciál, sú realizované miestnymi obyvateľmi a sú dlhodobu udržateľné. V programovom období 2014 až 2020 bol miestny rozvoj vedený komunitou spolufinancovaný v SR z dvoch programov: Program rozvoja vidieka SR a Integrovaný regionálny operačný program, na základe viacodvetvových stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou, vypracovaných MAS.

MAS ako realizátor a hlavný subjekt, prostredníctvom ktorého sa mali naplňovať potreby na miestnej úrovni, definované v stratégii miestneho rozvoja, predstavovali partnerstvo zoskupené z predstaviteľov verejných a súkromných miestnych spoločensko-hospodárskych záujmov, v ktorých na úrovni rozhodovania nemal ani orgán verejnej moci, ani žiadna záujmová skupina viac ako 49 % hlasovacích práv.

Hlavnou úlohou MAS bolo zvyšovanie kvality života na vidieku, rozvoj základných služieb pre obyvateľov s ohľadom na kultúrnu identitu, ochranu prírodného dedičstva, zlepšovanie podnikateľského prostredia, investície do miestnej infraštruktúry, propagácie cestovného ruchu a zvýšenia atraktivity vidieka. Tieto hlavné úlohy MAS mali zároveň naplňať čiastkové programové ciele jednotlivých programov.

Multifondové financovanie stratégií uplatňovalo rozdielne podmienky v rámci dvoch programov (odlišné pravidlá, rôzna riadiaca dokumentácia, implementačné postupy a iný spôsob použitia IT systému, resp. jeho nevyužitie), čo spôsobovalo zvlášť komplikované procesy, v ktorých sa MAS museli orientovať a projektoví manažéri sa tak museli v priebehu programového obdobia riadiť cca 110 verziami riadiacej dokumentácie.

NKÚ SR zaslal 110 MAS dotazník týkajúci sa spokojnosti riadenia miestneho rozvoja vedeného komunitou na Slovensku, pričom na jednotlivé otázky odpovedalo 70 MAS. Dotazník tvorí prílohu č. 3 tejto Správy o výsledku kontroly. O výsledkoch dotazníka boli informované kontrolované subjekty MPRV SR, PPA a MIRRI SR. Najväčšie problémy, podľa MAS, predstavovali: dlhotrvajúca kontrola žiadostí o platbu (uviedlo 97 % MAS), prílišná byrokracia (93 %), časté zmeny pravidiel (77 %) a s tým súvisiaca komplikovanosť získania finančných príspevkov (70 %).

Neskoré vyhlasovanie výziev a odborné hodnotenie

Od začiatku programového obdobia 2014 až 2020 sa vyskytovali problémy s vyhlasovaním výziev pre MAS a dodržiavaním indikatívneho harmonogramu výziev na predkladanie žiadostí o NFP. Prehľad výziev, ktoré vyhlasovali riadiaci orgán, sprostredkovateľský orgán a MAS, znázorňuje nasledujúci obrázok.

Obrázok č. 1: Vyhlasované výzvy MPRV SR, PPA a MAS

Zdroj: Spracovanie NKÚ SR

Výzvy vyhlásené PPA

Na prípravnú podporu, v rámci ktorej mohli MAS čerpať príspevok na prípravu stratégií a úhradu administratívnych nákladov, vyhlásila PPA prvú výzvu v máji 2015. Výška podpory bola v rozmedzí od 5 tis. do 15 tis. eur. PPA trvalo vyplatenie finančných prostriedkov v priemere 500 pracovných dní, teda dva roky od predloženia žiadosti o NFP.

MPRV SR bolo zodpovedné za výber stratégií a udelenie štatútu MAS do konca roka 2017. Prvé dve výzvy boli zrušené, a to v období medzi februárom 2016 až aprílom 2017. Slovenská republika ukončila schvaľovanie stratégií, ktoré MAS vypracovali v roku 2015 až v marci 2018, a to na základe tretej vyhlásenej výzvy, čo bolo v rozpore s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013. Uvedené konštatoval aj Európsky dvor audítorov, podľa ktorého SR ako jediná krajina zo vzorky nespĺnila absolútny termín na ukončenie výberu stratégií, pričom tento proces trval 28 mesiacov.

Pre podopatrenie 19.3 - Príprava a vykonávanie činností spolupráce MAS s plánovanou podporou 6,3 mil. eur nebola ku dňu ukončenia kontroly vyhlásená žiadna výzva.

Výzvy vyhlásené v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu

Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie NFP na financovanie implementácie stratégie, v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu, bola vyhlásená 6. 4. 2018 a proces od predloženia žiadostí o NFP po uzavretie zmluvy trval MPRV SR v priemere 255 pracovných dní.

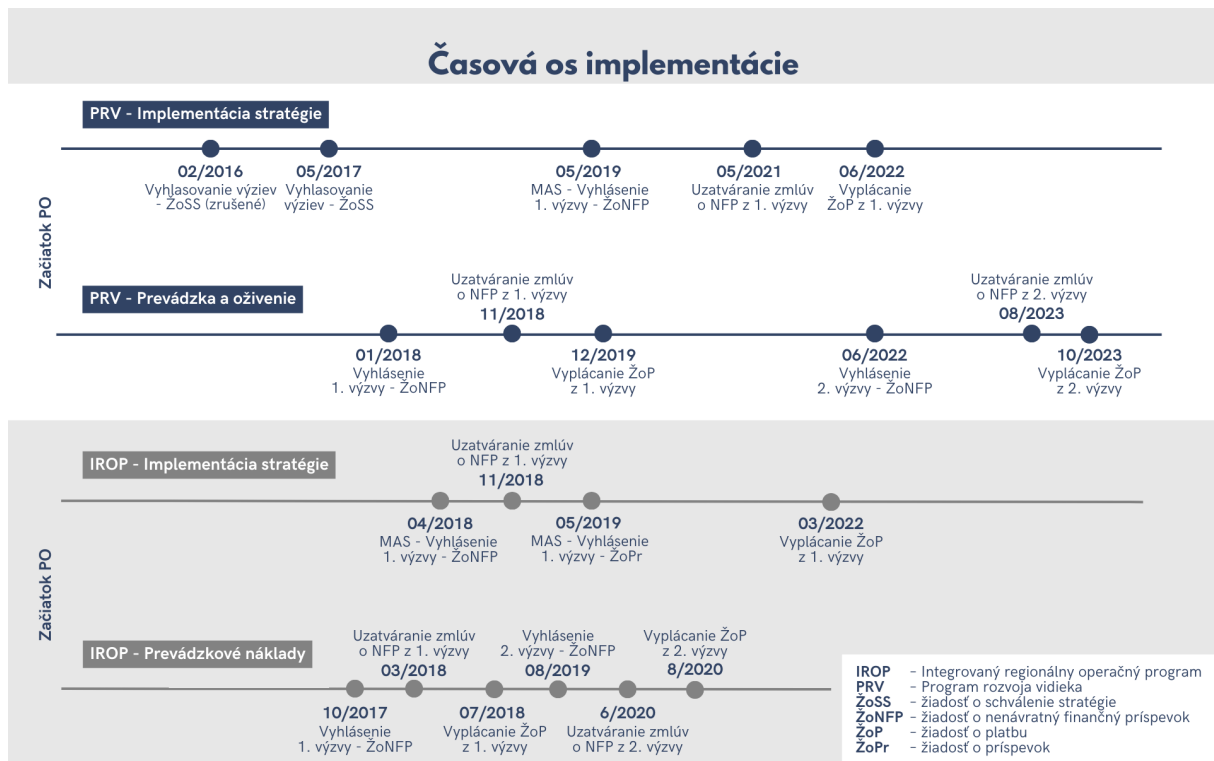
MPRV SR vyhlásilo dve výzvy na financovanie prevádzkových nákladov MAS, spojených s riadením uskutočňovania stratégií. Alokácia na výzvy určené na financovanie prevádzkových nákladov MAS, bola 31,7 mil. eur ktorá bola následne znížená na sumu 21,2 mil. eur. Prvá výzva bola vyhlásená v roku 2017 a druhá v roku 2019. Do júla 2018, kedy boli vyplatené prvé finančné prostriedky, museli MAS financovať prevádzku v rámci vlastných zdrojov prostredníctvom výberu zvýšených členských príspevkov či úverov, čo ohrozilo udržateľnosť samotných MAS. Zo vzorky 16 MAS až 13 MAS čerpalo úver či pôžičku. Financovanie príspevkami svojich členov využilo všetkých 16 kontrolovaných MAS. Od roku 2015, kedy MAS vypracovali svoje stratégie, do roku 2023 použila každá MAS v priemere 105 000 eur z členských príspevkov.

NKÚ SR zistil, že dve MAS čerpali finančné prostriedky na prevádzkové náklady v rámci dvoch výziev na prevádzku z Integrovaného regionálneho operačného programu spolu v sume 288 536,87 eur, pričom aj napriek vyhláseným výzvam neboli realizované žiadne projekty na základe ich stratégií. Schválením žiadosti o platbu zo strany riadiaceho orgánu a vyhlásením výziev MAS však potrebné merateľné ukazovatele splnili a boli v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP oprávnené tieto finančné prostriedky čerpať. Zmluvy o poskytnutí NFP na implementáciu stratégií boli v oboch prípadoch ukončené formou dohody.

NKÚ SR konštatoval, že neskoré vyhlasovanie výziev a nedodržovanie indikatívneho harmonogramu výziev predstavovalo zlé plánovanie zo strany MPRV SR, ktorý bol v tom čase riadiacim orgánom pre oba programy.

Závažným zistením bolo, že žiadny dokument v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu k riadeniu prioritnej osi 5 neupravoval spôsob výberu odborných hodnotiteľov (napr. prostredníctvom ITMS2014+). Uvedené hodnotí NKÚ SR ako netransparentné konanie zo strany kontrolovaného subjektu MIRRI SR.

Obrázok č. 2: Časová os implementácie Programu rozvoja vidieka SR a Integrovaného regionálneho operačného programu

Zdroj: PPA, MIRRI SR, spracovanie NKÚ SR

Prvé výzvy mohli MAS začať vyhlasovať až v roku 2019, čo bolo na konci programového obdobia. Žiadosti o platbu na implementáciu stratégie začali byť preplácané až v júni roku 2022 (Program rozvoja vidieka SR) a v marci 2022 (Integrovaný regionálny operačný program). Niektoré MAS v čase výkonu kontroly nemali z Programu rozvoja vidieka SR preplatenú ani jednu žiadosť o platbu na implementáciu stratégie.

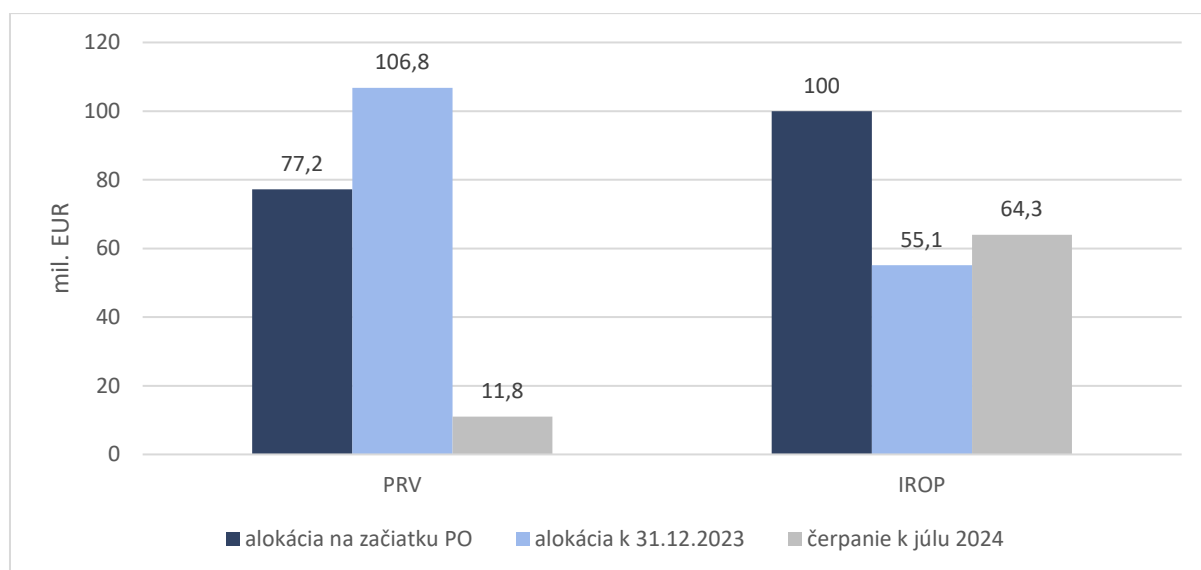
Čerpanie Integrovaného regionálneho operačného programu a programu rozvoja vidieka SR

V rámci Integrovaného regionálneho operačného programu boli k 31. 12. 2014 finančné prostriedky na prioritnú os 5 alokované vo výške 100 mil. eur (zdroj EÚ), pričom táto suma sa v priebehu rokov 2017 – 2023 postupne znižovala na úroveň 55,1 mil. eur (zdroj EÚ), čo predstavovalo pokles až o 44,89 %. Čerpanie za prioritnú os 5 predstavovalo 64,3 mil. eur. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov muselo byť viac ako 9,2 mil. eur uhradených z kapitoly štátneho rozpočtu, čím bol porušený zákon o finančnej kontrole a audite. Z celkovej výšky čerpania predstavovali finančné prostriedky na prevádzkové náklady sumu 20,2 mil. eur, čo predstavovalo 31,44 % a na implementáciu stratégií sumu 44,1 mil. eur, t. j. 68,56 %.

V rámci Programu rozvoja vidieka SR pre LEADER bola alokácia k 31. 12. 2015 v sume 77,2 mil. eur (zdroj EÚ) a k 31. 12. 2023, po dodatočnom navýšení finančných prostriedkov, bola alokácia na sumu 106,8 mil. eur. Zvýšenie alokácie bolo v dôsledku schválenia prechodného obdobia, čím nastalo predĺženie Programu rozvoja vidieka SR do roka 2022 s možnosťou čerpania až do 31. 12. 2025. Išlo o presun finančných prostriedkov zo Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 až 2027.

Čerpanie k 30. 6. 2024 za Program rozvoja vidieka SR v rámci opatrenia LEADER bolo nízke, a to 11,8 mil. eur (zdroj EÚ), čo predstavuje len 11-percentný podiel čerpania na celkovej alokácii.

Graf č. 1: Alokácia na začiatku programového obdobia a k 31. 12. 2023 a čerpanie (EÚ zdroj, v mil. eur)

Zdroj: MIRRI SR a PPA, spracovanie NKÚ SR

Nedostatky v procese nastavenia systému implementácie miestneho rozvoja vedeného komunitou

Mimoriadne rozsiahla riadiaca dokumentácia a jej neskoré zverejnenie

Príručka pre prijímateľa NFP pre Program rozvoja vidieka SR bola účinná až od 1. 4. 2019, pričom prvé zmluvy o poskytnutí NFP pre podopatrenie 19.4 nadobudli účinnosť v novembri 2018, z čoho vyplýva, že v čase účinnosti zmluvy neexistoval platný dokument upravujúci povinnosti MAS ako prijímateľa. V rámci Integrovaného regionálneho operačného programu neexistoval v čase platnosti prvej zmluvy o poskytnutí NFP na prevádzku MAS dokument (príručka pre prijímateľa) upravujúci ich povinnosti.

Riadiaca dokumentácia pre oba programy predstavovala veľké množstvo dokumentácie, ktorou sa museli projektoví manažéri MAS riadiť a orientovať sa v nej v čase. Celkovo bolo účinných až cca 110 verzií dokumentov riadiacej dokumentácie počas celého programového obdobia. MIRRI SR nevedelo preukázať nadobudnutie účinnosti Implementačného modelu CLLD vo verzii 1.5. NKÚ SR konštatoval riziko nárastu chybovosti zo strany MAS, ktoré mohlo vzniknúť v dôsledku častých aktualizácií tak rozsiahlej riadiacej dokumentácie, ako bolo použité v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou, ako aj v nadväznosti na jej neskoré vydanie.

Nevykonanie strednodobého hodnotenia stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou

MAS mali vykonať v roku 2020 strednodobé hodnotenie stratégií v nadväznosti na vypracovanie aktualizácie stratégie. Gestor miestneho rozvoja vedeného komunitou však rozhodol o zrušení strednodobých hodnotení, ktoré ani neboli nikdy vykonané. Tým, že bola implementácia výrazne posunutá, v roku 2020 ani nebolo možné vykonať strednodobé hodnotenie stratégií MAS, pretože nebolo čo hodnotiť, keďže prvé projekty sa začali preplácať až v roku 2022. NKÚ SR však konštatoval dôležitosť vykonania hodnotenia a aktualizácie stratégie MAS, aby sa mohli adekvátne meniť merateľné ukazovatele vzhľadom na vyvíjajúce sa prostredie a meniace sa potreby regiónu.

Splnenie limitu 20 % prevádzkových nákladov

Najväčší problém pre MAS predstavoval záväzok vyčerpať maximálne 20 % prevádzkových nákladov na celé programové obdobie z celkovej implementácie stratégie, pričom limit stanovený Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 bol 25 %. Keďže sa 20-percentný limit počíta z celkovej implementácie a Program rozvoja vidieka SR bude dobiehať až do roku 2025, v čase výkonu kontroly nebolo možné definitívne konštatovať, koľko MAS nespĺňalo tento limit a hrozilo by im vrátenie časti NFP v prípade, ak by si riadiaci orgán uplatnil sankciu. Uvedené bolo predmetom dotazníka NKÚ SR pre MAS, v ktorom viac ako 72 % MAS uviedlo, že im hrozí vrátenie alikvotnej časti financií na chod MAS.

Väčšina MAS čerpala maximum sumy, teda 20 % z celkových finančných prostriedkov určených na implementáciu stratégie. Ani tieto zdroje však nevedeli pokryť náklady, ktoré MAS vynakladala na svoju prevádzku. Boli tak mesiace či roky, kedy musela poberať zvýšené členské príspevky, bankové úvery či iné pôžičky, aby mohla zaplatiť svojich zamestnancov a samotnú prevádzku kancelárie. Nebolo raritou, keď v kancelárii MAS pracovali zamestnanci na znížených úväzkach aj niekoľko mesiacov, či v MAS pôsobil iba jeden zamestnanec.

Merateľné ukazovatele

Riadiaci orgán pre Program rozvoja vidieka SR aj pre Integrovaný regionálny operačný program stanovil merateľné ukazovatele v rámci prevádzkových nákladov tak, že NKÚ SR nevedel merať/vyhodnotiť pokrok, ktorý mal byť prostredníctvom nich dosiahnutý. Stanovené merateľné ukazovatele (počet obyvateľov, ktorých pokrývajú MAS, počet vybraných MAS a počet MAS, ktorým bude poskytnuté financovanie prevádzkových nákladov na chod MAS) umožňovali čerpanie bez nutnosti implementovať stratégiu. Ich splnenie predpokladalo nadobudnutie účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP a schválenie akejkoľvek sumy v žiadosti o platbu. Keďže výzva na financovanie implementácie stratégií bola vyhlásená až 6. 4. 2018, teda takmer po pol roku od vyhlásenia výzvy na prevádzkové náklady, MAS ani nebolo umožnené v tomto čase implementovať svoje stratégie.

Podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 na zabezpečenie súladu so stratégiou miestneho rozvoja vedeného komunitou, MAS pri výbere operácií mala postupovať tak, že sa tieto operácie mali zoradiť podľa ich prispievania k plneniu cieľov a zámerov ich stratégie. To sa však nedialo, keďže MAS čelili nízkemu záujmu žiadateľov, kedy im na základe vyhlásených výziev nebola predložená žiadna žiadosť aj 24 hodnotiacich kôl, čo predstavovalo čakanie vyše dvoch rokov. V roku 2015, teda v čase vypracovania stratégií bola situácia úplne odlišná než v čase, kedy MAS reálne vyhlasovali výzvy, čo bolo až po štyroch rokoch. Územie a jeho potreby sa vyvíjajú, no MAS nebolo umožnené meniť svoje stratégie výraznejším spôsobom tak, aby boli alikvotne upravené aj merateľné ukazovatele. Aj z uvedeného dôvodu mali MAS problémy s napĺňaním merateľných ukazovateľov, ku ktorým sa zaviazali v zmluve o poskytnutí NFP. Integrovaný regionálny operačný program 2014 až 2020 bol ukončený k 31. 12. 2023 a 14 zo 16 MAS, ktoré tvorili vzorku NKÚ SR, nenaplnilo všetky merateľné ukazovatele a riadiaci orgán si mohol uplatniť sankciu vyplývajúcu zo zmluvy o poskytnutí NFP z dôvodu podstatného porušenia zmluvných podmienok.

V tejto súvislosti sa MIRRI SR vyjadrilo, že vzhľadom na situáciu, za akej boli predmetné projekty implementované, nebudú MAS, ktoré nenaplnili plánované hodnoty merateľných ukazovateľov, sankcionované. Uvedené konštatovanie sa vzťahuje na všetky MAS, nielen na preverovanú vzorku.

V súvislosti s procesmi v oblasti monitorovania sa sledovaním merateľných ukazovateľov na úrovni projektov v Programe rozvoja vidieka SR hodnotil pokrok jednotlivých projektov u prijímateľov, avšak nedochádzalo k systematickému hodnoteniu celkového prínosu týchto projektov pre implementáciu stratégie MAS. V rámci uzatváraných zmlúv o NFP neboli stanovené merateľné ukazovatele, ktoré by preukazovali prínos pre región v rámci implementácie stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou pre Program rozvoja vidieka SR tak, ako to bolo v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu.

Opodstatnenosť duplicitných kontrol

Výsledky kontrol NKÚ SR preukázali chybovosť s nízkou závažnosťou aj na strane MAS. Zistené boli nedostatky v protokoloch o výbere žiadostí o príspevok, pochybenia pri zadávaní údajov do ITMS2014+, nevykonávanie sebahodnotenia implementácií stratégie či záverečného hodnotenia. Ďalej MAS nevyhodnocovali vlastné ukazovatele uvedené v stratégii a nedodržovali stanovené lehoty. V nadväznosti na stratégie bolo taktiež zistené, že MAS nepredkladali správy z vyhodnotenia indikátorov uvedených v stratégii Monitorovaciemu výboru MAS, ako aj skutočnosť, že výkonný orgán MAS neschvaľoval správy o implementácii stratégie. Na základe uvedeného NKÚ SR považuje výkon duplicitných kontrol riadiaceho orgánu a PPA v mnohých prípadoch za opodstatnený. V prípade PPA to bola duplicita kontroly iba po uzavretie zmluvy s prijímateľom, keďže následne MAS bola vynechaná z procesov implementácie projektu. Iba 13 MAS v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu bolo oprávnených samostatne uzatvárať zmluvy s užívateľmi v rámci aktivity A1 (podpora podnikania a inovácií). Pričom uvedený postup samostatného konania v rámci všetkých aktivít nebol upravený Systémom riadenia miestneho rozvoja vedeného komunitou.

Nedodržiavanie lehôt a nezverejňovanie dokumentácie

Veľkým problémom pre MAS boli dlhé lehoty na kontrolu verejného obstarávania zo strany PPA. Interným usmernením bola PPA stanovená lehota na výkon kontroly na maximálne 30 pracovných dní od zaslania oznámenia o začatí kontroly verejného obstarávania prijímateľovi. Avšak podklady k verejnému obstarávaniu čakali na kontrolu v niektorých prípadoch aj tri roky, kým PPA zaslala oznámenie, že začala kontrolu. Najdlhší proces kontroly verejného obstarávania od ukončenia procesov MAS na PPA bol identifikovaný v dĺžke trvania 777 pracovných dní. Uvedené spôsobovalo neistotu na strane MAS aj prijímateľa/žiadateľa, keďže z dôvodu zdĺhavej kontroly, ktorá trvala aj niekoľko rokov, sa menili ceny, za ktoré boli vysúťažené tovary, služby alebo stavebné práce. Tri roky boli MAS obmedzené v konaní, keďže nemohli realizovať projekty, resp. na vlastnú zodpovednosť. Pokiaľ by PPA identifikovala neoprávnené výdavky alebo závažné zistenia vo verejnom obstarávaní a nepripustila by výdavky do financovania, prijímateľ by nedostal refundované finančné prostriedky v plnej výške alebo jej časti. Pritom v zmluve o NFP bolo určené, že projekt má byť zrealizovaný do 18 mesiacov od podpisu zmluvy.

Priemerná doba kontroly žiadosti o platbu zo strany PPA bola 184 pracovných dní a maximálna (zo vzorky NKÚ SR) 437 pracovných dní. Preto NKÚ SR konštatoval, že PPA nevytvorila pre žiadateľov dostatočné podmienky na realizáciu projektov, ktoré pri podaní žiadosti o NFP žiadatelia nemohli predpokladať.

Z dôvodu nedodržovania lehôt na vykonanie administratívnej finančnej kontroly žiadosti o platbu v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu sa užívateľovi predlžovala doba udržateľnosti projektov, čo malo vplyv napr. na dĺžku obdobia, v rámci ktorého bol užívateľ povinný zamestnávať pracovníka.

Preverení dodržiavania povinností MIRRI SR a PPA, súvisiacich s evidenciou údajov a dokumentácie v ITMS2014+, na vybranej vzorke projektov bolo zistené nedodržovanie lehôt. Na MIRRI SR bola identifikovaná najdlhšia lehota viac ako päť rokov. Zároveň MIRRI SR nezverejnilo Výročnú správu o vykonávaní za rok 2022, čo nebolo v súlade s príslušnou legislatívou.

Nedostatočná koordinácia a komunikácia

Pre vecné a časové zladovanie činností vo vzťahu k riadeniu a implementácii miestneho rozvoja vedeného komunitou bol v roku 2015 zriadený Koordinačný výbor pre miestny rozvoj vedený komunitou v zastúpení MPRV SR, ako riadiaceho orgánu pre Integrovaný regionálny operačný program a pre Program rozvoja vidieka SR a PPA. Jeho úlohou bolo prerokovávať identifikované problémové oblasti prípravy, riadenia a implementácie miestneho rozvoja vedeného komunitou a navrhovať riešenia. Štatút Koordinačného výboru pre miestny rozvoj vedený komunitou neobsahoval stanovenie záväznej frekvencie jeho zasadaní. Zasadal celkovo jedenásťkrát, a to v čase od 2. 7. 2015 do 4. 2. 2020. Na stretnutiach bola viackrát zdôraznená potreba lepšej koordinácie a informovanosti medzi subjektmi a opakovane bolo konštatované, že úlohy, ktoré boli dané z minulých stretnutí, neboli splnené. Žiadne následky však neboli vyhovené a k náprave nedošlo. Podľa NKÚ SR mal Koordinačný výbor pre miestny rozvoj vedený komunitou zvýšiť frekvenciu stretávania sa a prijímať opatrenia na zlepšenie práve od roku 2020. Dôvodom bolo, že operačné programy už neboli pod jedným ministerstvom a tri roky pred ukončením Integrovaného regionálneho operačného programu nebol preplatený žiadny projekt v rámci implementácie stratégie.

Zamestnanci MAS neboli dostatočne vyškolení a nedisponovali dostatočnými skúsenosťami. NKÚ SR konštatoval, že organizované aktivity nedokázali dostatočne pripraviť MAS na plynulú realizáciu ich povinností. Nasvedčujú tomu aj vyjadrenia MAS v dotazníkovom prieskume NKÚ SR, podľa ktorých sa školenia každoročne opakovali v rovnakej štruktúre s uvedením všeobecných informácií. Pozitívnu úlohu zohrávala Národná sieť MAS SR, ktorá detailne vykonávala školenie o systéme hodnotenia žiadostí o NFP. Chýbala však včasná a dostatočná podpora zo strany MIRRI SR či PPA pri problémoch s implementáciou. PPA odpovedala na niektoré otázky MAS aj niekoľko mesiacov. Národná sieť rozvoja vidieka SR na svojom webovom sídle v rámci často kladených otázok zverejňovala aj odpovede PPA, ktoré boli predmetom kritiky zo strany MAS. Išlo napr. o odpovede, že k uvedenej otázke sa PPA vyjadrila v minulosti na školení s uvedením konkrétneho školenia alebo, že PPA sa k otázkam oprávnenosti výdavkov nevyjadruje z dôvodu konfliktu záujmov. PPA tiež zverejnila oznámenie, že MAS a žiadateľom o NFP v rámci implementácie LEADER, nebude naďalej zverejňovať odpovede na otázky zo strany MAS a žiadateľov, ktoré sa týkajú oprávnenosti výdavkov pre jednotlivé podopatrenia a rovnako oprávnenosti žiadateľa v rámci jednotlivých podopatrení. MIRRI SR si napr. vyhradilo právo priebežne odpovedať iba na tie otázky, pri ktorých nebude potrebné hlbšie skúmanie a zložitejšia problematika.

Rozdielnosť postupov mas v rámci Programu rozvoja vidieka SR a Integrovaného regionálneho operačného programu

Systém implementácie v rámci oboch programoch bol úplne odlišný. V Integrovanom regionálnom operačnom programe sa uzatvárali zmluvy o poskytnutí finančného príspevku medzi MAS a užívateľom (realizátorom stratégie). MAS bola v procesoch realizácie a kontroly projektov medzičlánkom, ktorý vykonával prvotnú kontrolu predkladanej žiadosti o platbu a následne predložil agregovanú žiadosť o platbu na MIRRI SR. Po jej schválení boli finančné prostriedky zaslané najskôr na účet MAS a až následne na účet užívateľa.

Pri Programe rozvoja vidieka SR sa uzatvárala zmluva medzi PPA a prijímateľom. Žiadosť o platbu predkladal prijímateľ priamo na PPA a po jej schválení boli finančné prostriedky zaslané rovno na účet prijímateľa. MAS nebola do týchto procesov zapojená a dostávala informácie iba na vedomie.

Ďalším významným zistením bolo, že MIRRI SR začalo používať systém ITMS2014+ až po schválení žiadosti o príspevok u žiadateľa, čím nebola zo strany riadiaceho orgánu zabezpečená transparentnosť a kontrolovateľnosť procesov implementácie Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Nastavením takto stanovených procesov došlo k porušeniu čl. 125 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1303/2013. Pritom PPA pracovala so systémom ITMS2014+ od predloženia žiadosti o NFP žiadateľom až po ukončenie projektu.

Porovnanie MAS v Slovenskej republike a Českej republike v Programovom období 2014 – 2020

MAS boli v Českej republike a SR financované z fondov EÚ, štátneho rozpočtu, z príspevkov od členov a pôžičiek. Na rozdiel od Českej republiky, kde bol určený dobrovoľný paušálny príspevok za každého obyvateľa obce vo výške napr. 20 Kč, ktorý bol uhradený takmer všetkými obcami, príspevky od členov v SR často slúžili na zabezpečenie fungovania MAS. V oboch krajinách bol spôsob financovania MAS rozdelený na financovanie realizácie stratégie a na financovanie prevádzkových nákladov a nákladov na oživenie. Uplatňovaný bol multifundový prístup, t. j. MAS boli financované minimálne z dvoch rozdielnych fondov. Kým v SR v programovom období 2014 – 2020 boli do realizácie stratégie zapojené dva fondy (EPFRV a EFRR), v Českej republike sa okrem nich na financovaní podieľal aj Európsky sociálny fond a ďalšie dva operačné programy Zamestnanosť a Životné prostredie. Prevádzkové náklady boli v SR financované z Programu rozvoja vidieka SR a Integrovaného regionálneho operačného programu (pričom sa rozlišovalo, či ide o MAS v menej alebo viac rozvinutom regióne). V Českej republike to bolo len z Integrovaného regionálneho operačného programu. Od roku 2024 sa v rámci SR uhrádzajú prevádzkové náklady iba z Programu rozvoja vidieka SR.

Rozdielna bola maximálna výška podpory na jeden projekt. Na Slovensku bolo na jeden projekt možné získať podporu do výšky 100 tis. eur z celkových oprávnených nákladov z každého z oboch programov. V Českej republike išlo o vyššiu sumu, keď v rámci Programu rozvoja vidieka bolo možné získať na jeden projekt 200 tis. eur a prostredníctvom Integrovaného regionálneho operačného programu dokonca nebol stanovený žiaden limit.

Európska legislatíva umožňovala podporu pri prevádzkových nákladoch na úrovni 25 % z celkových verejných nákladov, ktoré vznikli v rámci stratégie. Limit na prevádzkové náklady a náklady na oživenie bol však v SR stanovený na úrovni 20 % a v Českej republike na 25 % z celkových oprávnených nákladov.

V oboch krajinách bola pri niektorých kategóriách nákladov stanovená maximálna výška oprávnených nákladov, ktoré sa týkali predovšetkým mzdových výdavkov v MAS, sadzieb na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a pod.

V rámci MAS boli v SR aj v Českej republike podporované a financované rovnaké aktivity a činnosti.

V roku 2016 vykonal NKÚ ČR kontrolu Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na podporu místního rozvoje v rámci iniciativy LEADER prostřednictvím Programu rozvoje venkova, ktorá bola zameraná aj na nastavenie poskytovania dotácií v programovom období 2014 až 2020. Identifikované boli najmä problémy so zdĺhavým schvaľovaním stratégií a s ním spojeným výpadkom financovania MAS a oneskoreným začatím čerpania dotácií. Za prvé tri roky neboli v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou čerpané žiadne prostriedky z fondov EÚ. V Českej republike boli priemerne preplácané projekty do 3 až 6 mesiacov od podania žiadosti o platbu. Omeškanie bolo iba výnimočné, a to v prípade komplikácií. MAS mohli od roku 2016 požiadať aj o priebežné platby, pričom boli vyplatené do jedného mesiaca od podania žiadosti o platbu. Pre porovnanie, v SR boli preplatené prvé projekty na implementáciu stratégií po ôsmich rokoch od začiatku programového obdobia a prijímateľa čakali v rámci Programu rozvoja vidieka SR na preplatenie žiadosti o platbu v priemere 3 roky, pričom najdlhšia lehota bola takmer 5 rokov. MAS čakali na poskytnutie finančných prostriedkov na prevádzkové náklady jeden rok a viac.

Česká republika vyhlásila v rámci programového obdobia 2021 až 2027 niekoľko výziev cez Integrovaný regionálny operačný program už v roku 2023. SR v rámci obdobia 2023 až 2027 však k dátumu ukončenia kontroly nevyhlásila ani výzvu pre udelenie štatútu MAS. Európska komisia schválila koncom roka 2023 prvú modifikáciu strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky na obdobie 2023 až 2027. S účinnosťou od 1. 11. 2024 bol v SR schválený zákon č. 247/2024 Z. z. o príspevkoch poskytovaných z EFRV a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa dostupnej informácie z MPRV SR, v druhej polovici roka 2024 sa plánuje vykonať 2. modifikácia strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 až 2027.

MAS v SR disponovali nižšími finančnými prostriedkami na jeden projekt i na prevádzkové náklady, a žiadosti o platbu boli prijímateľom uhrádzané výrazne neskôr ako v Českej republike.

Záver

Základnou myšlienkou LEADER bolo zriadenie verejno-súkromného partnerstva na účely zjednodušenia a urýchlenia procesov implementácie stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou. Výsledkom však bolo, že oba programy mali vlastné pravidlá a postupy, čo spôsobovalo komplikovanosť a náročnosť procesov. Napriek tomu, že oba programy boli do roku 2020 riadené MPRV SR, neprebíhali procesy koordinovaným spôsobom. NKÚ SR konštatuje nedostatočnú koordináciu a komunikáciu medzi riadiacimi orgánmi MPRV SR, MIRRI SR a PPA, ako aj zložito nastavenú implementáciu projektov.

Nedodržanie lehôt zo strany PPA v konaní o žiadosti o NFP a procese spracovania žiadosti o platbu a neprimerané predlžovanie začatia kontroly verejného obstarávania boli jedným z hlavných dôvodov pomalej implementácie systému miestneho rozvoja vedeného komunitou. Následkom bolo nízke čerpanie, ktoré v čase výkonu kontroly za Program rozvoja vidieka SR, v rámci opatrenia LEADER, predstavovalo len 11-percentný podiel čerpania z celkovej alokácie. Uvedené predstavuje riziko nedočerpania finančných prostriedkov, a to najmä s ohľadom na termín oprávnenosti výdavkov do 31. 12. 2025. V prípade, že sa prostriedky z európskych fondov nevyužijú kvôli nedostatočnému riadeniu zo strany štátnych inštitúcií, budú musieť byť projekty financované zo štátneho rozpočtu, čím sa bude iba navyšovať deficit SR alebo sa projekty nezrealizujú vôbec.

Výrazná rozdielnosť postupov implementácie v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou je zrejmá. Náročnosť celého systému získania finančných prostriedkov, či v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu alebo Programu rozvoja vidieka SR však bola rovnaká. Žiadateľ, MAS, ale aj PPA/MIRRI SR, museli uskutočniť veľké množstvo úkonov, aby v konečnom dôsledku bolo prijímateľovi/užívateľovi preplatených v priemere 33 tis. eur. Celý proces kontroly a implementácie jednotlivých projektov, či už na PPA, MIRRI SR alebo pre samotného žiadateľa/prijímateľa bol zdĺhavý a hlavne komplikovaný. Náročnosť všetkých procesov je znázornená v prílohe č. 1 a č. 2 tejto Správy o výsledku kontroly.

MPRV SR funkciu riadiaceho orgánu pre LEADER vykonávalo už v programovom období 2007 až 2013. V Záverečnej správe Ex-post hodnotenia Programu rozvoja vidieka SR za obdobie 2007 až 2013 bola kriticky hodnotená najmä prvá polovica obdobia, kedy bol problémom pomalý výber MAS, časté administratívne zmeny, pomalé uzatváranie zmlúv s konečnými prijímateľmi realizujúcimi projekty a časté zmeny usmernení zo strany riadiaceho orgánu. Situácia sa zopakovala aj v programovom období 2014 až 2020 (resp. 2022). Ku dňu ukončenia kontroly bolo čerpanie na úrovni cca 11 %, čo predstavuje záväzok pre PPA vyčerpať cca 94,9 mil. eur. Vzhľadom na to, že v čase ukončenia výkonu kontroly nebola v rámci programového obdobia 2023 až 2027 vyhlásená ani len výzva na udelenie štatútu pre MAS, NKÚ SR poukazuje na možné riziko oneskorenej implementácie miestneho rozvoja vedeného komunitou. V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2021/1060 sa mal uskutočniť výber stratégií v rámci programového obdobia 2023 až 2027 v priebehu 12 mesiacov od dátumu rozhodnutia o schválení Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 až 2027. Európska komisia schválila Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023 až 2027 dňa 24. 11. 2022.

V rámci projektov miestneho rozvoja vedeného komunitou z Programu rozvoja vidieka SR a Integrovaného regionálneho operačného programu mal najvyšší podiel verejný sektor (takmer 80 %). Len niečo vyše 20 % bolo projektov zo súkromného sektora a občianskych združení. V rámci 105 aktívnych MAS boli podporené projekty v 819 obciach (z celkového počtu 2 890 obcí na Slovensku) a 34 miest. Väčšina projektov, ktoré boli predmetom

kontroly na jednotlivých MAS spadala medzi projekty verejných služieb podporovaných miestnymi samosprávami. Išlo najmä o projekty obcí, ktoré investovali do rekonštrukcie verejných budov (cca 90 kultúrnych domov a 80 domov smútku), výstavby chodníkov, ciest a športovísk, ale aj úpravy verejných priestranstiev. Pre porovnanie, v Českej republike bol rozsah podporovaných aktivít omnoho širší, čo vyplývalo aj z vyššieho počtu zapojených operačných programov. S pomocou MAS boli podporené najmä projekty na obstaranie a modernizáciu techniky pre rastlinnú a živočíšnu výrobu, modernizáciu školských zariadení vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti, zakladanie a rozvoj malých podnikov a pod.

Funkčnosť MAS je pre lokálny rozvoj významná. MAS má svoje opodstatnenie, lebo spája prirodzené regióny, ktoré sú historicky prepojené, má rurálny charakter, najlepšie pozná potreby regiónov a vie, aké projekty treba zrealizovať pre rozvoj lokálnej ekonomiky. Prostredníctvom MAS mohli realizovať projekty aj malé obce, ktoré by boli inak znevýhodnené, lebo by neboli oprávnenými žiadateľmi. Preto – pokiaľ štátne inštitúcie neplnia svoju úlohu dostatočne, mali by za to prevziať zodpovednosť, aby nedošlo k zániku MAS, čo by viedlo k rozpadu celého nástroja miestneho rozvoja vedeného komunitou v podmienkach SR.

MAS v rámci realizovaného dotazníka NKÚ SR, ktorý bol zameraný na zisťovanie skúseností s implementáciou systému miestneho rozvoja vedeného komunitou v podmienkach SR, poukázali na také problémy, ako je dlhý proces schvaľovania, byrokratická záťaž, či nejednotnosť pravidiel vzťahujúcich sa na jednotlivé fondy. Uvedené skutočnosti mohli žiadateľov demotivovať pri predkladaní žiadostí o NFP, resp. žiadostí o príspevok.

Pozitívnu úlohu v procese implementácie zohrala Národná sieť MAS SR, ktorá takmer od začiatku programového obdobia 2014 až 2020 (resp. 2022) predkladala svoje pripomienky na príslušné riadiace orgány a PPA, organizovala školenia pre MAS a navrhovala riešenia a zjednodušenia, a to formou listov (len za roky 2022 až 2023 ich bolo cca 24), pracovných stretnutí (v rovnakom období cca 14), konferencií, mediálnych výstupov, petície a pod. Tieto však boli zo strany riadiacich orgánov/PPA aplikované len v minimálnej miere a nevenovali dostatočnú pozornosť podnetom “zdola”.

Reakcie kontrolovaných subjektov

Z vykonaných kontrol bolo vypracovaných 18 protokolov o výsledku kontroly a jeden záznam o výsledku kontroly. Záznam o výsledku kontroly, kde sa uzavrela kontrola bez kontrolných zistení, bol v subjekte Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron (MAS). Ostatné MAS aj s MPRV SR, MIRRI SR a PPA boli ukončené protokolmi. Námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení vzniesli iba dva kontrolované subjekty, a to MAS OLŠAVA-TORYSA, o. z., a MAS ROŇAVA, o. z. Podľa oznámení o výsledku preverenia námietok bola v niektorých prípadoch potvrdená ich úplná opodstatnenosť, v niektorých prípadoch ich čiastočná opodstatnenosť a v niektorých prípadoch nebola potvrdená ich opodstatnenosť. K uvedeným dvom protokolom o výsledku kontroly boli vyhotovené dodatky. Všetkých 18 subjektov sa zaviazalo prijať na odstránenie zistených nedostatkov opatrenia, ktorých plnenie bude NKÚ SR v rámci svojej činnosti monitorovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

MIRRI SR

Pribinova 25
811 09 Bratislava
☎ +4212 2092 8888
✉ kontakt@mirri.gov.sk

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Dobrovičova 12
812 66 Bratislava
☎ +421 2 59 266 111
✉ info@land.gov.sk

Pôdohospodárska platobná agentúra

Hraničná 12
815 26 Bratislava
☎ +421 918 612 429
✉ info@apa.sk

OZ Podhoran

Plavecký Peter 131
906 35 Plavecký Peter
☎ +421 903 848 785
✉ maspodhoran@gmail.com

Partnerstvo Muránska planina - Čierny Hron

Nám. Dr. V. Clementisa 1/1
980 61 Tisovec
☎ +421 950 464 450
✉ partnerstvompch@gmail.com

MAS Strážovské vrchy

M.R. Štefánika 4
914 51 Trenčianske Teplice
☎ +421 918 838 354
✉ info@mas-sv.sk

MAS OLŠAVA - TORYSA o.z.

Svinica 282
044 45 Svinica
☎ +421 911 037 603
✉ masolsavatorysa@gmail.com

MAS Spol. obcí topoľčiansko-duchonského mikroregiónu

Obrancov mieru 82/5
955 01 Tovarníky
☎ +421 0904 887 071
✉ sotdum@sotdum.eu

OZ MAS Pod Vihorlatom, o. z.

Strojárska 4031/116
069 01 Snina
☎ +421 950 411 877
✉ manazer@maspodvihorlatom.sk

OZ "Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov"

Mostová 1339/17
034 01 Ružomberok
☎ +421 0948 194 368
✉ info@masdolnyliptov.sk

MAS MALOHONT

Sama Vozára 154/8
980 52 Hrachovo
☎ +421 47 569 55 33
✉ info@malohont.sk

MAS 11 PLUS

Nám. Andreja Hlinku 169/31
919 43 Cífer
☎ +421 915 930 737
✉ starosta@cifer.sk

MAS MAGURA STRÁŽOV

Šútovce 39
972 01 Šútovce
☎ +421 0905 550 741
✉ mas.magurastrazov@gmail.com

MAS ŠAFRÁN

Šarišská Trstená 42
082 14 Pušovce
☎ +421 914 331 242
✉ kancelaria.massafran@gmail.com

MAS "Požitavie - Širočina"

Malé Vozokany 46
951 82 Malé Vozokany
☎ +421 918 862 027
✉ manazer@ozpozitavie-sirocina.sk

OZ ŽIBRICA

Pri Prameni 14
951 01 Štitáre
☎ +421 917 992 281
✉ manager.zibrica@gmail.com

MAS ROŇAVA, o.z.

Staničná 27/8
076 15 Veľatý
☎ +421 911 037 255
✉ masronavaoz@gmail.com

MAS Bystrická dolina

Nám. M. Bernáta 745
023 01 Oščadnica
☎ +421 907 855 126
✉ info@masbystrickadolina.sk

Partnerstvo Južného Novohradu

Ratka 110
986 01 Ratka
☎ +421 908 218 844
✉ maspinovohrad@gmail.com

Zoznam použitých skratiek

CLLD	Community Led Local Development - Miestny rozvoj vedený komunitou
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EÚ	Európska únia
ITMS2014+	(IT monitorovací systém) je centrálny informačný systém, ktorý slúži na evidenciu a následné spracovávanie, export a monitoring dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite pre programové obdobie 2014-2020
LEADER	Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale - Prepojenie aktivít rozvíjajúcich vidiecku ekonomiku
MAS	Miestna akčná skupina
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
NFP	Nenávratný finančný príspevok
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NKÚ ČR	Najvyšší kontrolný úrad Českej republiky
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
Stratégia	Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou

Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

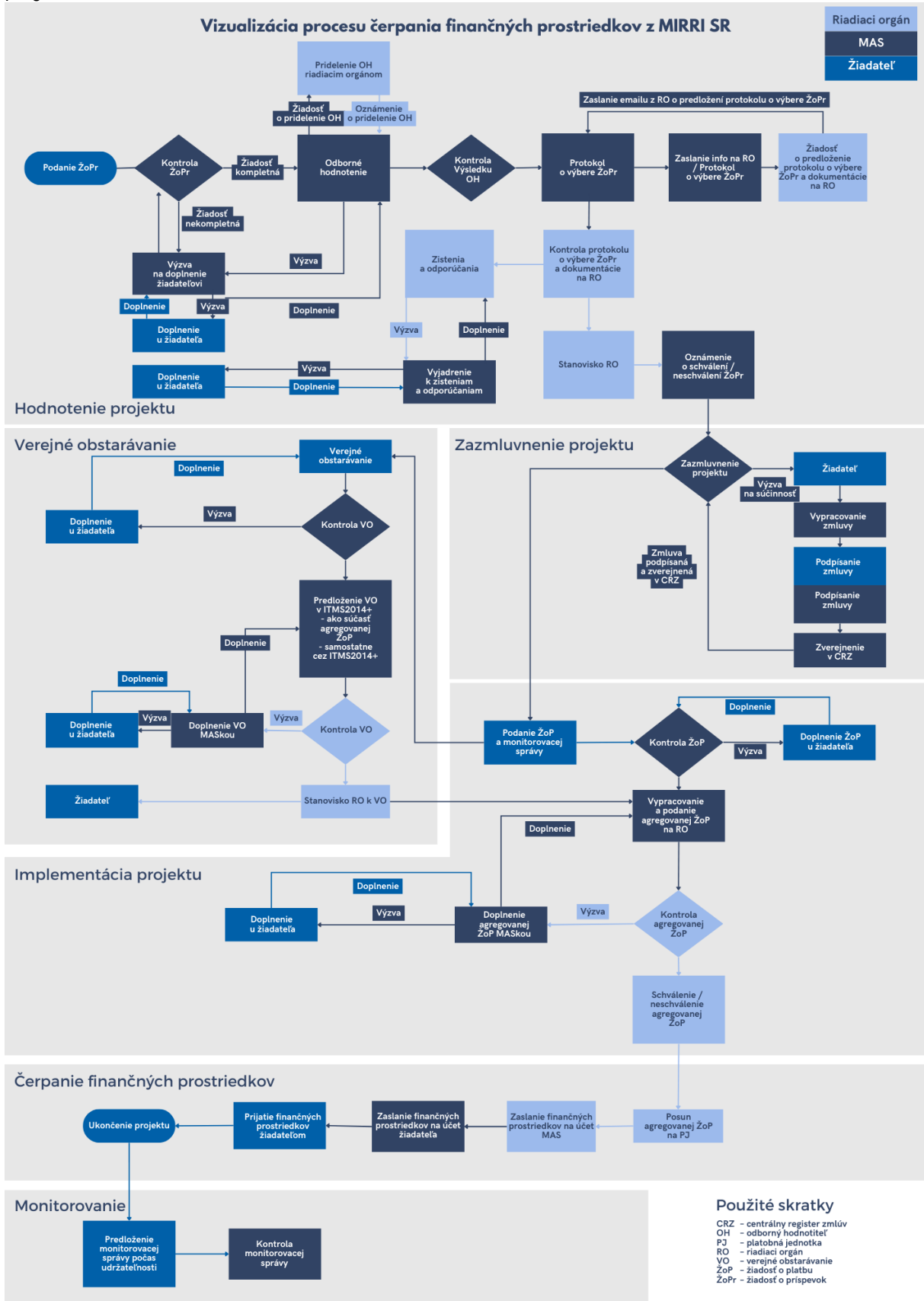
Obrázok č. 1: Vyhlásované výzvy MPRV SR, PPA a MAS

Obrázok č. 2: Časová os implementácie Programu rozvoja vidieka SR a Integrovaného regionálneho operačného programu

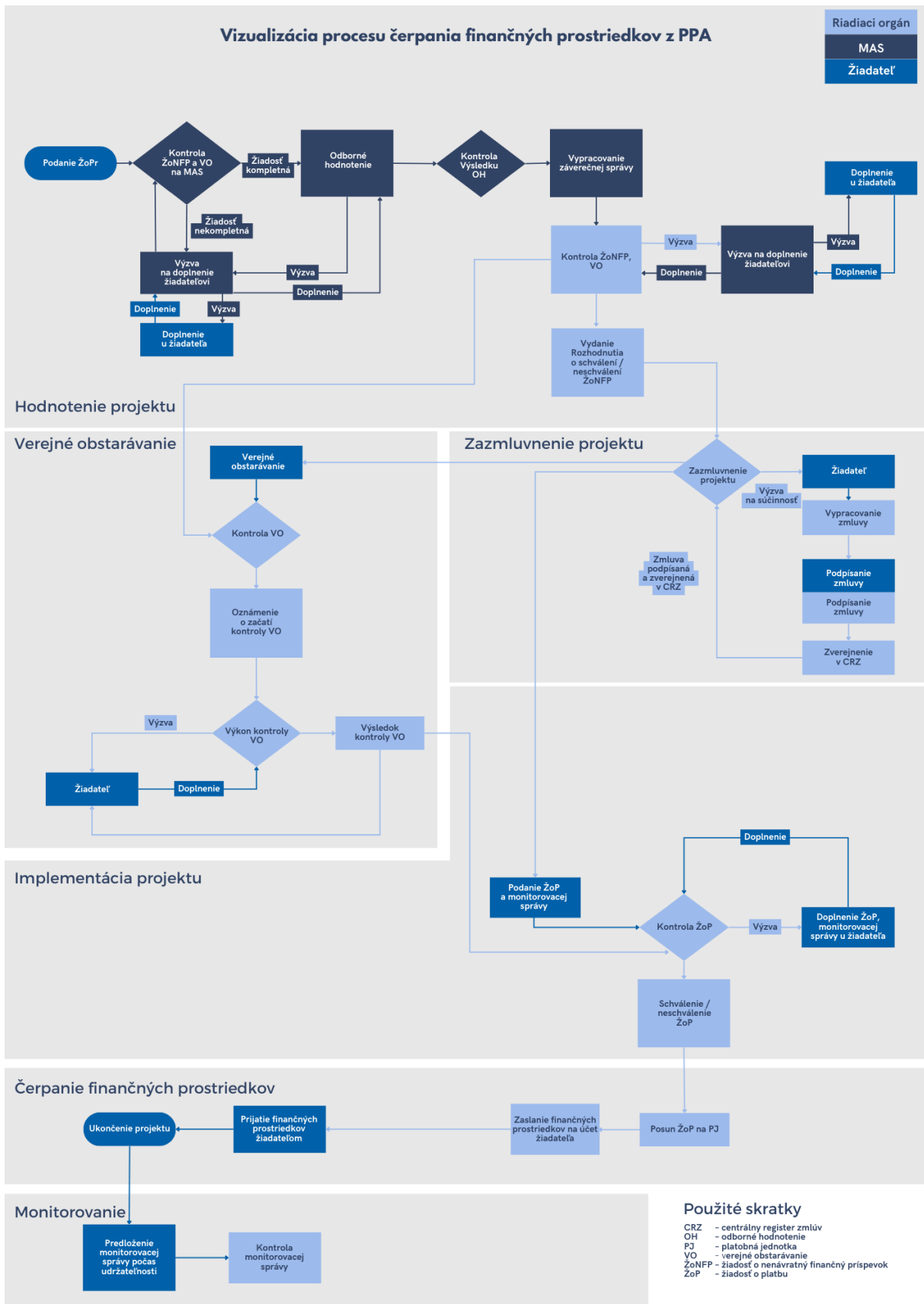
Graf č. 1: Alokácia na začiatku programového obdobia a k 31. 12. 2023 a čerpanie (EÚ zdroj, v mil. eur)

Prílohy

Príloha č. 1: Vizualizácia procesu čerpania finančných prostriedkov z Integrovaného regionálneho operačného programu

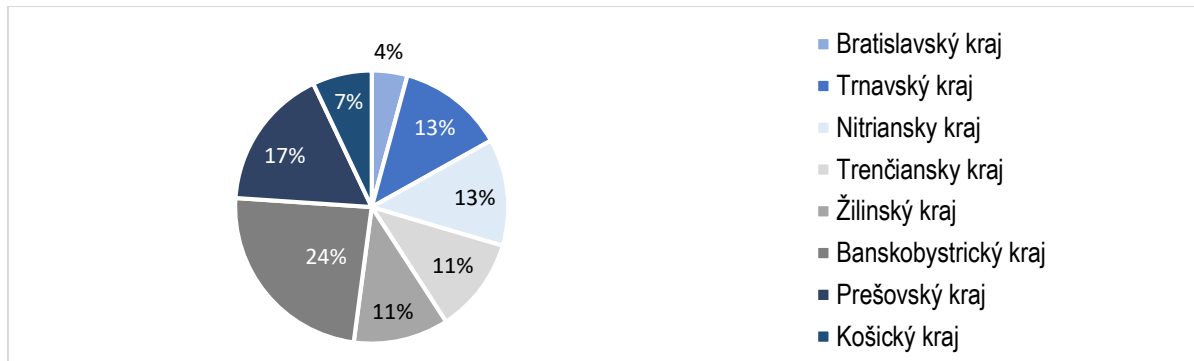
Príloha č. 2: Vizualizácia procesu čerpania finančných prostriedkov z Programu rozvoja vidieka SR

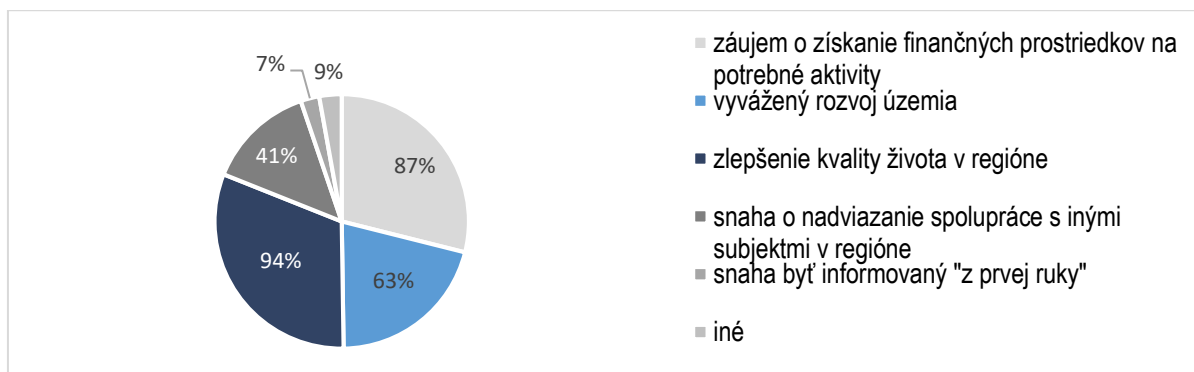
Príloha č. 3: Výsledky dotazníka NKÚ SR zaslaného MAS ohľadom spokojnosti riadenia LEADER na Slovensku

Dotazníkový prieskum NKÚ SR bol zameraný na zisťovanie skúseností MAS s implementáciou systému miestneho rozvoja vedeného komunitou v podmienkach SR. Išlo o anonymný dotazník, ktorý bol emailom rozposlaný všetkým 110 MAS. Svoje odpovede poskytlo 70 MAS (návratnosť 64 %) pokrývajúcich celé územie Slovenska.

1. Z akého kraja je Vaša MAS?

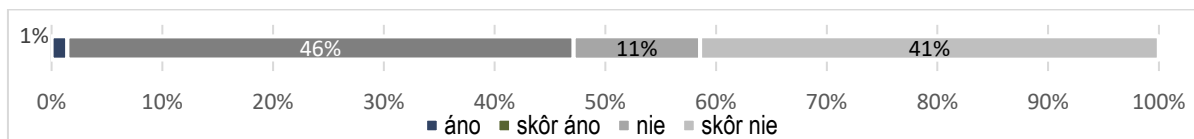

2. Čo Vás motivovalo k založeniu MAS? (možnosť viacerých odpovedí)

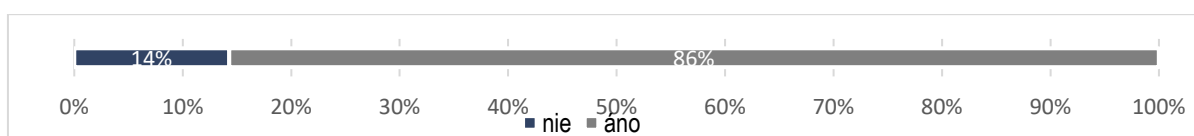
Najčastejšou motiváciou pri zakladaní MAS bolo zlepšenie kvality života v regióne (vyjadrilo sa tak 94 % MAS) a záujem o získanie finančných prostriedkov na potrebné aktivity (87 %).

3. Boli Vaše očakávania naplnené?

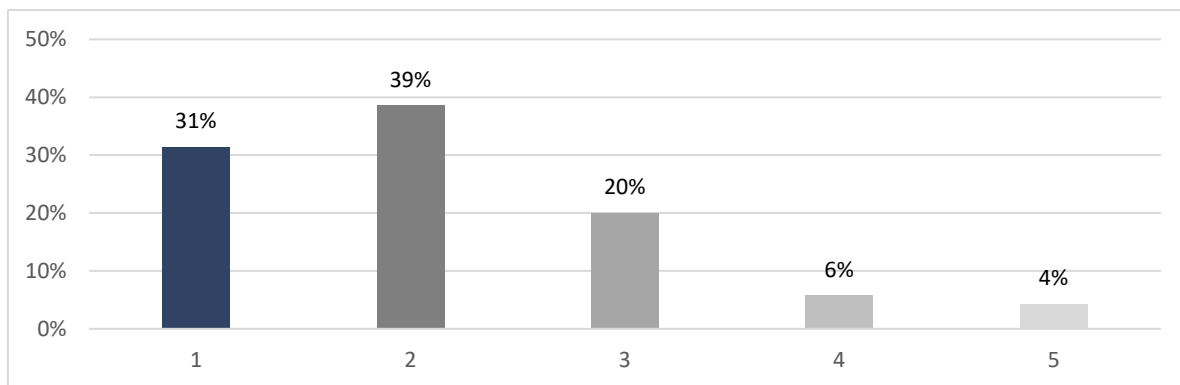
Nadpolovičná väčšina MAS (spolu vyše 52 %) vyhodnotila svoje očakávania ako nenaplnené.

4. Je Vaša MAS členom Národnej siete MAS SR?

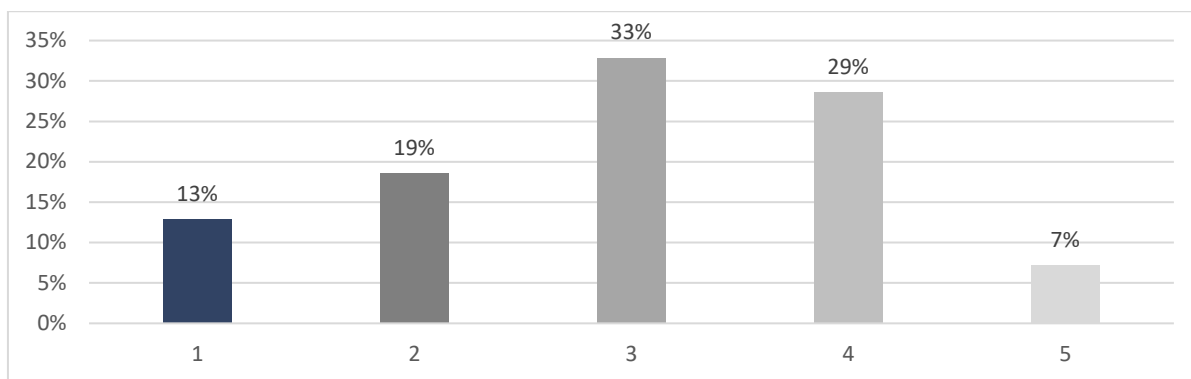
Až 86 % MAS zúčastnených v prieskume uviedlo, že sú členmi Národnej siete MAS.

5. Ako hodnotíte činnosť Národnej siete MAS? (škála od 1 pozitívne do 5 negatívne):

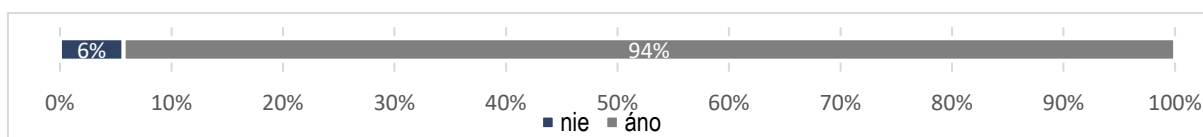
Činnosť Národnej siete MAS SR bola najčastejšie ohodnotená známkou 2 (39 %), ďalších 31 % MAS jej udelilo známku 1.

6. Ako hodnotíte činnosť Národnej siete rozvoja vidieka SR? (škála od 1 pozitívne do 5 negatívne)

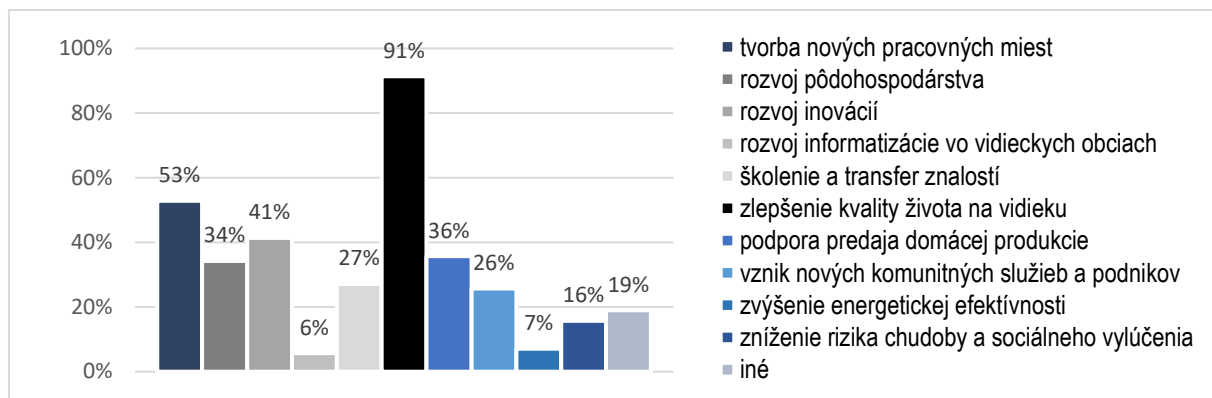
Činnosť NSRV SR dostala od MAS najčastejšie známku 3 (33 %), 29 % MAS jej udelilo známku 4.

7. Spolupracuje Vaša MAS s inými MAS v regióne?

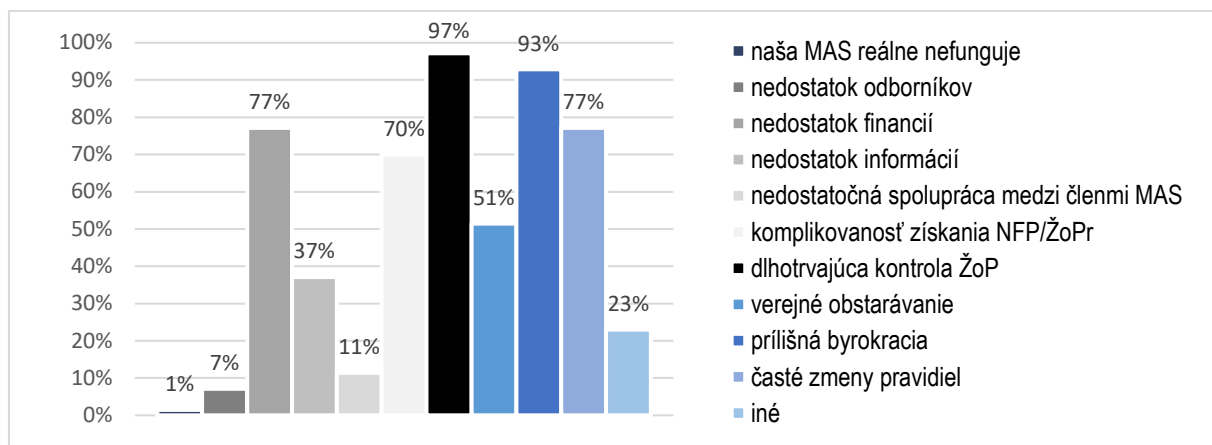
Až 94 % zúčastnených MAS uviedlo, že spolupracujú s inými MAS vo svojom regióne.

8. V ktorých oblastiach vidíte prínos Vašej MAS? (možnosť viacerých odpovedí):

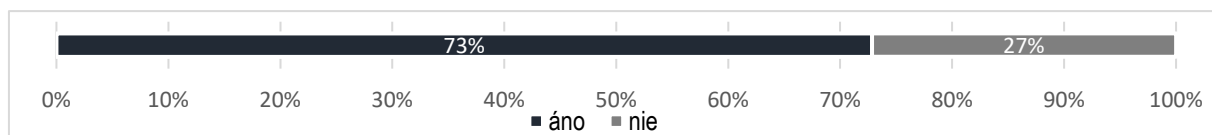
MAS svoj prínos videli najmä v zlepšení kvality života na vidieku (91 %) a tvorbe nových pracovných miest (53 %).

9. Akým problémom čelí Vaša MAS? (možnosť viacerých odpovedí):

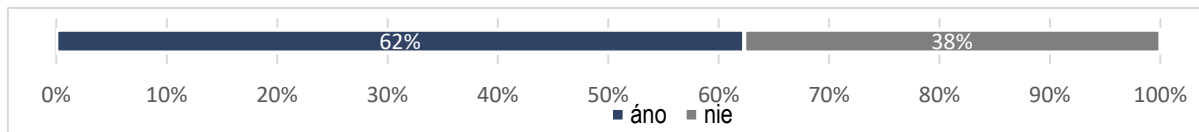
MAS pri svojej činnosti čelili najmä dlhotrvajúcej kontrole žiadostí o platbu (prekážala 97 % MAS) a prílišnej byrokracii (93 %).

10. Hrozí Vašej MAS vrátenie alikvotnej časti financií na chod MAS a animácie?

Až 73 % MAS hrozí povinnosť vrátenia alikvotnej časti financií na chod MAS a animácie za nedostatočnú implementáciu svojej stratégie.

11. Považujete maximálnu výšku finančného príspevku 100 000 eur na projekt za dostatočnú?

62 % MAS sa vyjadrilo, že maximálnu výšku príspevku 100 000 eur na projekt považujú za dostatočnú.

12. Ako dlho Vám trvala príprava prvotnej stratégie MAS?

Príprava stratégie MAS najčastejšie trvala 6 až 12 mesiacov (45 % MAS), 36 % MAS ju vypracovalo za 3 až 6 mesiacov.

13. Ako najdlhšie trvala kontrola Žiadosti o NFP, žiadost' o platbu a verejné obstarávanie zo strany PPA (pre Program rozvoja vidieka SR – ak je Vám tento údaj známy)?

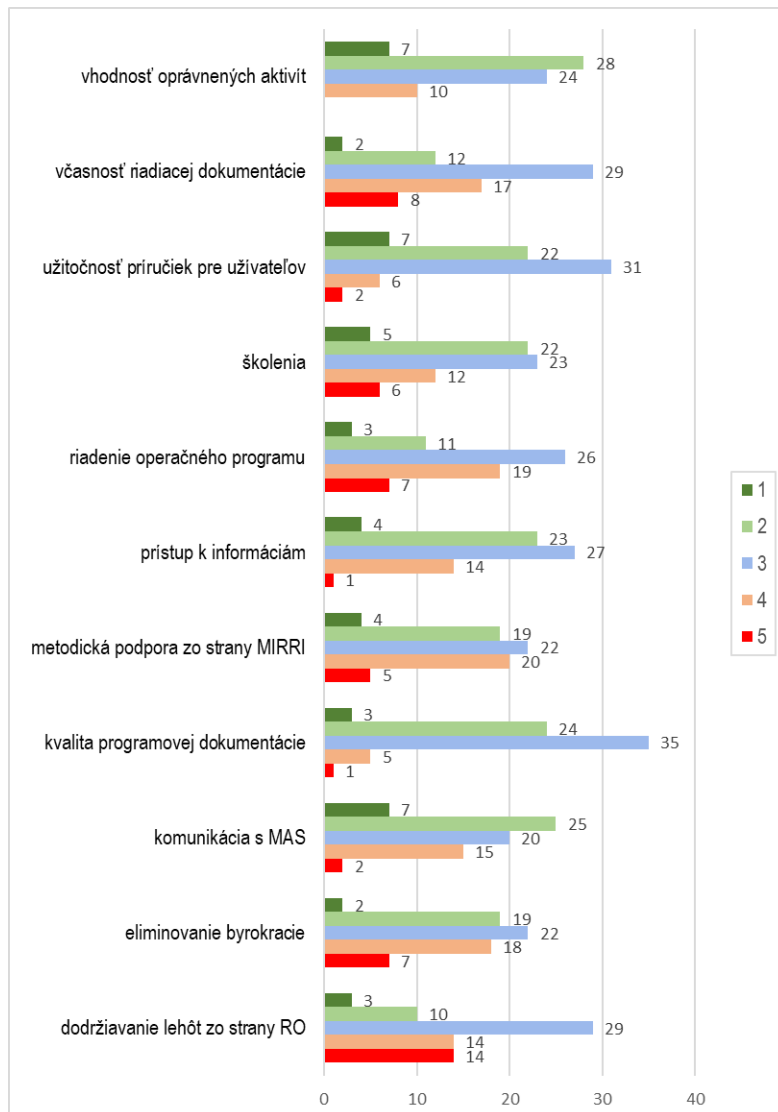
Podľa MAS PPA kontrolovala Žiadost' o NFP najviac dlhšie ako jeden rok (60 %), rovnako viac ako rok trvali kontroly žiadost' o platbu (76 %) a verejné obstarávanie (68 %).

14. Ako najdlhšie trvala kontrola žiadosti o príspevok, žiadost' o platbu a verejné obstarávanie zo strany MIRRI SR (pre Integrovaný regionálny operačný program – ak je Vám tento údaj známy)?

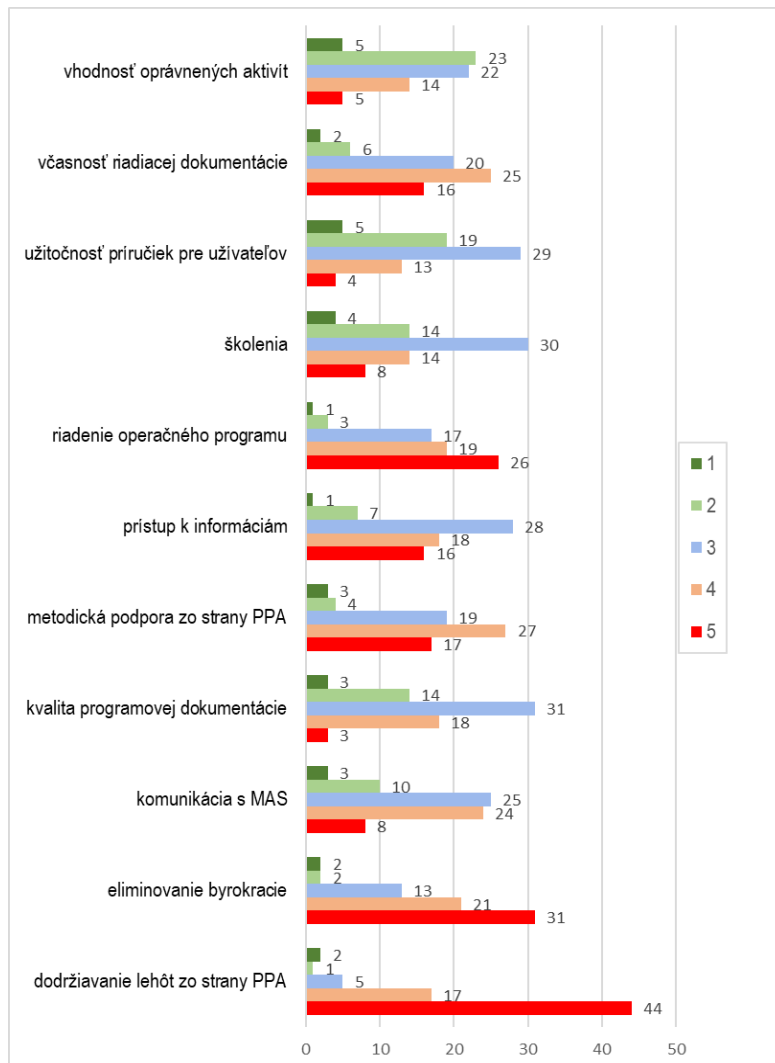
MIRRI SR kontrolovalo žiadosti o príspevok najviac 6 až 12 mesiacov (43 %), kontroly žiadost' o platbu a verejné obstarávanie trvali najviac 3 až 6 mesiacov.

15. Ako hodnotíte Integrovaný regionálny operačný program v nasledujúcich oblastiach ? (oznámkujte, prosím, ako v škole: 1 – výborný, 5 – nedostatočný)

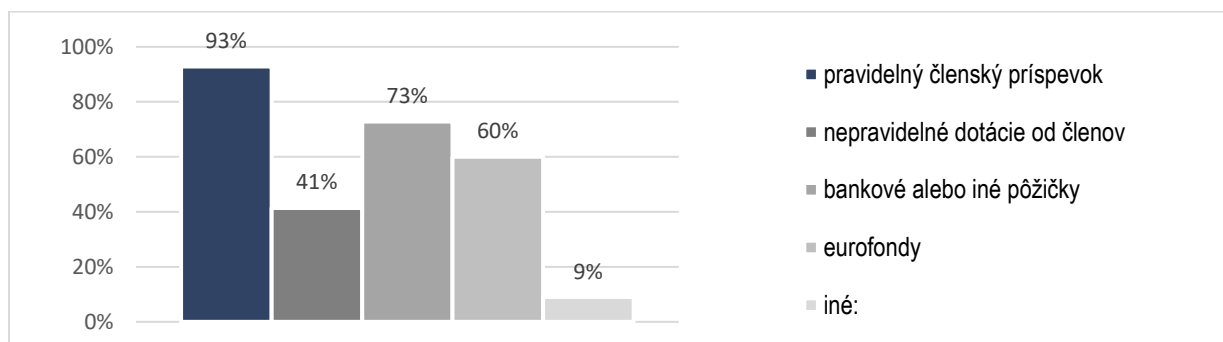
Integrovaný regionálny operačný program bol najhoršie hodnotený v oblasti dodržiavania lehôt zo strany RO (priemerná známka 3,37) a včasnosť riadiacej dokumentácie (3,25). Najlepšie hodnotenie dostal za vhodnosť oprávnených aktivít (2,54).

16. Ako hodnotíte Program rozvoja vidieka SR v nasledujúcich oblastiach (oznámkujte, prosím, ako v škole: 1 – výborný, 5 – nedostatočný)

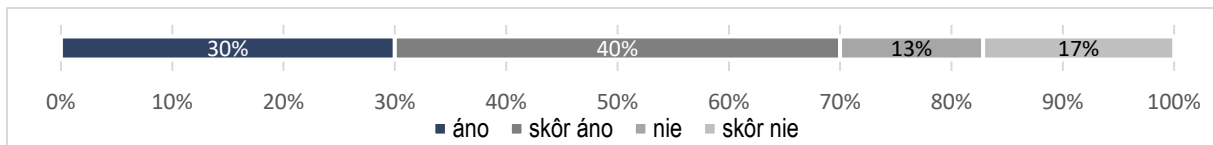
Program rozvoja vidieka SR bolo zo strany MAS najhoršie vnímané za dodržiavanie lehôt zo strany PPA (priemerná známka 4,45) a eliminovanie byrokracie (4,12). Aj Program rozvoja vidieka SR dostal najlepšie hodnotenie za vhodnosť oprávnených aktivít (2,87).

17. Aké zdroje financovania využíva Vaša MAS? (možnosť viacerých odpovedí)

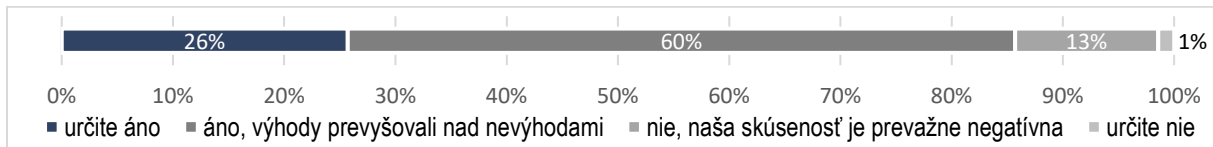
Ako zdroj financovania MAS najčastejšie uvádzali pravidelné členské príspevky (93 %) a pôžičky (73 %).

18. Má Vaša MAS dostatočné personálne kapacity na riadne plnenie všetkých úloh?

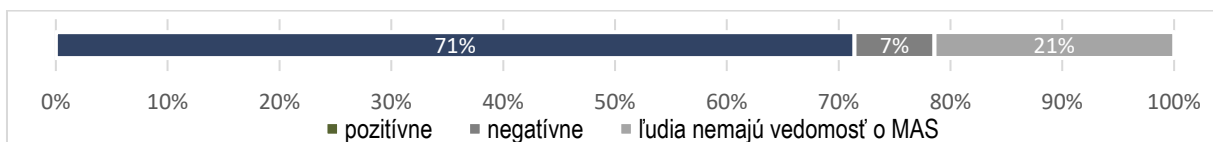
Spolu 70 % MAS považuje svoje personálne kapacity za dostatočné na riadne plnenie všetkých úloh.

19. Založili by ste MAS znova?

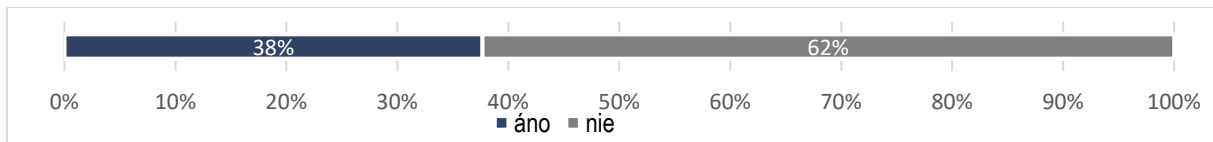
Až 86 % respondentov sa vyjadrilo, že by MAS založili znova.

20. Aké postavenie má MAS v regióne vďaka zapojeniu sa do prístupu LEADER/CLLD?

Postavenie MAS v regióne je vďaka zapojeniu sa do prístupu LEADER/CLLD pozitívne podľa 71 % MAS.

21. Boli ste oslovení riadiacim orgánom (resp. PPA) v súvislosti so Strategickým plánom SPP 2023 – 2027, resp. sú Vám známe postupy či podmienky pre ďalšie čerpanie z európskych zdrojov?

V rámci prípravy nového Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 až 2027 bolo zo strany RO/PPA oslovených len 38 % MAS.